

TROMS FYLKESKOMMUNE

Plan- og næringsetaten

Nærings- og handelsdepartementet
Einar Gerhardsens plass 1, Oslo
Postboks 8014 Dep.
0030 OSLO

Deres ref.:	Løpenr.:	Saksbehandler:	Dato:
	2844/07	Steffen Ahlquist	01.02.2007
Vår ref.:	Arkiv:	Tlf. dir.innvalg:	
03/1199-27	U01	77 78 81 87	
<i>Oppgis ved alle henv.</i>	SAKSARKIV		

STORTINGSMELDING OM INNOVASJON - SYNSPUNKTER

Administrativt behandlet. Papirversjon ettersendes.

I Troms fylke er situasjonen følgende når det kommer til innovasjon og regionale forhold. Når det gjelder FoU-insatsen i fylket er Troms blant de fem dårligste fylkene nå det kommer til egenutført FoU i næringslivet (data fra 2003) for eksempel. Med hensyn til nyetableringer, er Troms verken bedre eller dårligere enn resten av landet. Om man ser perioden 2001-2006 i ett er det en økning i antall nyetableringer i Troms, Dette gjelder særlig innen kunnskapsintensive virksomheter, og private tjenester.

Troms fylkeskommune ønsker å vise til regional utviklingsplan for Troms der fylkeskommunens strategi for innovasjonssatsing er lagt til grunn. Innen kompetanse er det et formål at infrastruktur skal fokuseres som grunnlag for regional utvikling i Troms: Konkurransedyktige utdannings-, forsknings- og utviklingsmiljøer skal videreutvikles. FoU-innsatsen i landsdelen må opp på nasjonalt nivå og rammebetingelsene for utvikling av nye arbeidsplasser innenfor kunnskapsintensive næringer må forbedres. Det må arbeides for at nordnorsk næringsliv i større grad enn i dag baserer seg på bruk av anvendt forskning. Næringslivets kompetansesatsing og FoU-engasjement må heves. Det må skapes større økonomiske ringvirkninger av FoU-arbeid i landsdelen. Samarbeidet mellom næringsliv, kompetanseinstitusjoner og offentlige myndigheter på ulike nivå må utvikles for å sikre næringsmessig uttelling av regionens kunnskapsressurser. Realfaglig og teknologisk utdanning ved Universitetet i Tromsø og høgskolene i fylket må styrkes. Det må sikres arenaer for høyere utdanning, forskning, forskningsformidling og utviklingsarbeid som fungerer som brobygger mellom lokalsamfunnene og kompetansemiljøene.

Det er viktig å videreføre og følge opp arbeid med etablering av møteplasser/utvikling av samarbeidsforum mellom regionrådene og kompetansemiljøene i fylket for erfaringsutveksling og kompetanseutvikling. Også petroleums-gassteknologi i

nordområdene bør være et viktig satsingsområde fremover for utvikling av et sterkt kompetansemiljø i nord.

Det vil være viktig å videreutvikle den regionale utviklingskompetansen gjennom kunnskapsoppbygging, strategiske regionnettverk, deltagelse i internasjonale program samt i internasjonale fora for regionalpolitisk påvirkning. Også å kunne stimulere til etablering av regionale innovasjonssystemer/næringsklynger ses på som viktig. Tiltak rettet mot kompetanse, entreprenørskap, innovasjon og nyetablering må tilpasses regionale forhold og forutsetninger. For å utvikle flere regionale innovasjonssystemer/næringsklynger og kreative næringsmiljø, må møteplasser mellom næringsliv, offentlig virksomhet og kompetansemiljø etableres.

Hovedsatsingsområdene i Troms for FoU og innovasjon er følgende:

- Marine ressurser
- Energi (bla. olje og gass)
- Regional verdiskaping
- Tettere kobling næring/kompetanse (bla. med fokus på gründersatsing og nyskaping)
- Miljøhensyn
- Sikkerhetspolitikk/Forsvaret
- Folk til folk samarbeid
- Utvikle strategier for regional utvikling i Troms som et bidrag til å styrke nordområdearbeidet.

Det vil i tilknytning til flere av disse satsingsområdene være et betydelig behov for styrking av FoU innsatsen i de kommende år, så den kommer opp på nasjonalt nivå.

I følge rapporten "Vekstkraft Nord"¹ antas framtidens vekstnæringer i landsdelen de neste 10 til 20 årene i hovedsak å være innen marine næringer, energisektoren, privat og offentlig tjenesteyting, kultur og reiseliv. Også andre næringsområder har potensial til å vokse både ut fra egen kraft og ved at vekstnæringene trekker disse med seg. For å kunne skape ringvirkninger i Nord-Norge, er det avgjørende at landsdelen bygger opp om de innsatsfaktorene som vil danne grunnlaget for fremtidens verdiskaping.

Dette omfatter i første rekke utdanning, forskning og utviklingsarbeid. Viktige kompetanseområder er naturvitenskap og teknologi relatert til de ulike formene for høsting, transport og videreforedling av landsdelens naturressurser. Streng miljøbetingelser og store avstander stiller høye krav til den næringsvirksomheten som skal foregå. Det må satses på innovative løsninger med hensyn til ressurskartlegging og overvåkning, produksjon, transport, logistikk og infrastruktur. Skal de tilgjengelige ressursene gi økt verdiskaping, må det også satses på nye anvendelser og økt markedsforskning².

Nordnorske forskningsmiljøer har på mange områder særlige fortrinn; etablert kompetanse innen fiskeri- og havbruksforskning, polarforskning, miljø og olje, data- og telekommunikasjon, rom- og atmosfæreforskning, satellittfjernmåling, medisin,

¹ Rapport utarbeidet av Anupa og samarbeidpartnere på oppdrag fra NHO Troms og Troms fylkeskommune for med bakgrunn i seks stortingsmeldinger og utredninger se på mulige utviklingsperspektiver for Nord-Norge.

² Jfr også "Kunnskapsløft for nordområdene", kronikk i Nordlys 10.11.2005 av Jarle Aarbakke, rektor Universitetet i Tromsø, Wiktor Sørensen, adm.dir. NORUT-Gruppen, Jan-Gunnar Winther, direktør Norsk Polarinstitutt og Johan Petter Barlinthaug, styreformann Barlinthaug AS

samfunnsfag og humaniora, samt forskning omkring nordnorsk og samisk forskning og urfolksforskning.

Det ble etterlyst gode lokale eksempler på innovasjon, og da er det naturlig å belyse de store FoU miljøene i Tromsø innen marine ressurser, bioteknologi og telekommunikasjon, men også mindre miljøer får det til, slik som det lille, men anerkjente plastindustrimiljøet på Furufalten i Lyngen.

Når det gjelder hva som hemmer innovasjon er bildet for Troms komplekst. Troms har en lav grad av industri og høyteknologisk næringsliv. Det er et lavt antall bedrifter med 10 eller flere ansatte, og mye av næringslivet er i det som utgjør de tradisjonelle næringene. Denne typen næringslivsstruktur gjør at det er lite ressurser i næringslivet til FoU og dermed også innovasjoner. Det har også (pga. næringslivsstrukturen) vært lite midler til å finansiere innovasjonsbedrifter, noe som kanskje endrer seg med de nye fondene som er i oppstartsfasen i Nord-Norge, og man kan få tilgang til mer risikovillig kapital.

Utenom Tromsø-regionen er det få innovasjonsdrivende miljøer som kan hevde seg nasjonalt.

Det er også mangel på høyteknologisk kompetanse/utdanning som kan bringe opp FoU og innovasjonskompetanse på dette feltet.

Regjeringen vil øke forskningsinnsatsen til 3 prosent av BNP innen 2010. Nordnorsk næringsliv er i stor grad bestående av små- og mellomstore bedrifter som i liten grad evner å finansiere og utføre forskning tilknyttet egen virksomhet. Virkemiddelstrukturen hva gjelder finansiering av FoU bidrar til å favorisere store miljøer blant annet ved høye krav til egenandel, noe som i praksis ekskluderer mange nordnorske FoU - initiativ. Skal målet om en forskningsinnsats på 3% oppnås, er det nødvendig å utvikle et differensiert virkemiddelapparat basert på regionale ulikheter i forutsetninger. Dette fordrer en sterk grad av offentlig FoU innsats i Nord-Norge.

Dette skaper utfordringer når for eksempel ikke forskningsmiljøene i Tromsø er store nok til å kunne delta i en del av Norges Forskningsråds programmer (NCE). Derfor vil det være viktig at det regionale nivået gis midler til å benytte i satsingen på innovasjon regionale størrelser og gis muligheter til å satse på regionale fortrinn. Et slikt program kan være VRI-programmet til Norges Forskningsråd, der det regionale nivået er en god potensiell partner til forskningsrådet.

- FoU-innsatsen i landsdelen må opp på nasjonalt nivå.
- Kompetansemiljøene i Nord-Norge må involveres på en klar og forpliktende måte i nordområdeforskningen. Dette betyr at forskningsmiljøer i andre deler av landet må stilles overfor klare krav eller gis tydelige incentiver til å inngå i formaliserte samarbeid med relevante nordnorske FoU miljøer i offentlig finansiert nordområdeforskning.
- Nord-Norges kompetansemiljø må gis hovedansvar på de fagområdene hvor de representerer den nasjonale spisskompetansen.
- Det bør i sterkere grad differensieres gjennom eksisterende programmer slik at forskningsmiljøer i nord får relativt mer forskningsstøtte. Dette gjelder også bedriftstøtteordninger som SkatteFunn, hvor SMB-bedrifter bør gis et incitament til økt FoU ved høyere skatterefusjon.

- Viktig å sikre gode rammebetingelser for universitet og høyskoler, satse på grunnforskningen ved Uitø samt forsterket innsats innen realfaglig og teknologisk utdanning ved fylkets utdanningsinstitusjoner. Mer forskning innen naturvitenskap og teknologi – disse områdene gir størst næringsmessige konsekvenser.
- Det må legges til rette for samarbeidsstrukturer som vektlegger koblingen FoU-næringsutvikling – folkevalgt regionalt nivå.
- Det må legges til rette for oppbygging og styrking av utdanning og FoU-aktiviteter knyttet til olje/gass, utvikling og satsning på miljøteknologi, regionale ringvirkninger og sameksistens/synergier med andre næringer, samt hvordan energiressursene kan nyttiggjøres i landsdelen.

Når dette er sagt, er det ikke bare å sette i gang med programmer som skal øke innovasjon, man må også våge å stille spørsmålet om hva vi skal gjøre med all den eventuelt oppnådde innovasjonen? Her vil det være viktig å satse på etablere bedrifter og sørge for å tilrettelegge for kommersialisering og opprettelse av næringsliv basert på markedsføring og salg av innovasjoner. Innovasjon uten tilrettelegging for kringliggende næringsliv som kan utnytte innovasjonen gir i seg selv ikke så store ringvirkninger for regioner, det er først når man kan både øke innovasjonsgrad og den kommersielle utnyttelsesgraden at innovasjonssatsing vil være viktige regionale drivkrefter. Således er det viktig at det gis virkemidler til det regionale nivået for å virkelig kunne satse på fellesprogrammer, slik som VRI, men at dette forankres og kobles tett opp mot næringsutvikling.

Administrativt behandlet. Papirversjon ettersendes.

Med vennlig hilsen

Irene Lange Nordahl
Fylkesråd for næring, Troms